

32. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro viiskovi chastyny i pidrozdily z okhorony hromadskoho poriadku Natsionalnoi hvardii Ukrainy MVS Ukrainy. (2014, June 16). [On the approval of the Regulation on military units and units for the protection of public order of the National Guard of Ukraine of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Nakaz MVS Ukrainy № 567*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0729-14#Text> [in Ukrainian].

33. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhan viiskovoho upravlinnia operativno-terytorialnoho obiednannia Natsionalnoi hvardii Ukrainy MVS Ukrainy. (2014, July 16). *Nakaz MVS Ukrainy № 681*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0890-14#Text> [in Ukrainian].

34. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro zahony spetsialnoho pryznachennia Natsionalnoi hvardii Ukrainy MVS Ukrainy. (2018, December 20). [On the approval of the Regulation on the special purpose units of the National Guard of Ukraine of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Nakaz MVS Ukrainy №1036*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0021-19#Text> [in Ukrainian].

35. Pro rechove zabezpechennia Natsionalnoi hvardii Ukrainy MVS Ukrainy. (2017, June 6). [On material support of the National Guard of Ukraine of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Nakaz MVS Ukrainy № 475*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0797-17#Text> [in Ukrainian].

36. Pro oboronu Ukrainy. (1991, December 6). [On the defense of Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 1932-XII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> [in Ukrainian].

37. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. (2001, April 5). [Criminal codex of Ukraine]. *Kodeks Ukrainy № 2341-III*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2840> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.05.2024

УДК 342.9.03

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-111-115

Максименко Наталія Володимирівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцентка кафедри права та правоохоронної діяльності,
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
natasha_bs@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-1005-5115

ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЯК ОДИН ІЗ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

У статті на підставі аналізу доктринальних та нормативно-правих джерел, здійснено аналіз принципу законності як одного із основних складових елементів принципу верховенства права, та розкрито його втілення у судову практику.

Доведено існування тісного взаємозв'язку між принципом верховенства права та законності, оскільки вони не можуть бути реалізовані в односторонньому порядку. Це виражається в тому, що одним із критеріїв дотримання принципу законності є те, що рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права з дотриманням законності. У свою чергу, принцип верховенства права лягає в основу Законів та інших нормативно-правових актів, що приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Наголошено, що принцип законності, який є одним із складових елементів принципу верховенства права, можна розглядати як систему вихідних засад, реалізація яких спрямована на досягнення кінцевої мети та завдань при здійсненні правотворчості та правозастосування, з суворим дотриманням конституційних норм та законів України.

Ключові слова: адміністративне судочинство, принцип законності, принцип верховенства права, принципи адміністративного судочинства, адміністративно-процесуальне законодавство

Maksymenko N. THE PRINCIPLE OF LEGALITY IN ADMINISTRATIVE JURISDICTION AS ONE OF THE COMPONENT ELEMENTS OF THE PRINCIPLE OF THE RULE OF LAW

Based on the doctrinal and normative legal sources analysis, the article analyzes the principle of legality as a key component of the rule of law and reveals its implementation in judicial practice.

The close connection between the principle of the rule of law and legality has been proven, as they cannot be implemented unilaterally. One of the criteria for ensuring compliance with the principle of legality is that court decisions should be based on the principles of the rule of law while adhering to legality. In turn, the principle of the rule of law forms the basis of Laws and other Normative Legal Acts adopted based on the Constitution of Ukraine and must be complied with.

It is emphasized that the principle of legality, which is one of the constituent elements of the principle of the rule of law, can be considered as a system of fundamental principles. Its implementation aims to achieve the ultimate goal and objectives in law-making and law enforcement. This involves strict adherence to the constitutional norms and laws of Ukraine.

Key words: administrative jurisdiction, principle of legality, principle of the rule of law, principles of administrative jurisdiction, administrative-procedural legislation.

Постановка проблеми. Конституція проголошує Україну правовою державою, в якій права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Відповідно до ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [5, с. 173]. Відповідно до ч. 2 ст. 3 Конституції України головним обов'язком держави є утвердження і забезпечення прав і свобод людини. Забезпечення прав і свобод, крім іншого, потребує, зокрема, законодавчого закріплення механізмів (процедур), які створюють реальні можливості для здійснення кожним громадянином прав і свобод (рішення Конституційного Суду України від 24 грудня 2004 року п 22-рп/2004) [8].

Дотримання принципу законності як складової принципу верховенства права впливає на діяльність державних органів у тому числі судових установ. Саме принцип законності вимагає від державних органів діяти в межах дискреційних повноважень, спираючись на норми Конституції України та чинного законодавства.

Саме на останню тезу наголошує ст. 6 Закону України «Про адміністративну процедуру», вказуючи, що висновки про застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду України, є обов'язковими для всіх адміністративних органів, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права [10].

Кодекс адміністративного судочинства визначає право особи звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист [4]. Судовий захист у формі адміністративного судочинства забезпечується системою процесуальних дій адміністративного суду та учасників судового процесу, які ґрунтуються на основних засадах адміністративного судочинства, визначених законодавцем у нормах КАС України [3, с. 97].

Цитована правова норма є фундаментом для формування правозастосовних уявлень щодо основоположних у національному судочинстві понять, як звернення до суду фізичними та юридичними особами з вимогою їх захисту та відновлення порушених прав, свобод та інтересів, спираючись на принципи правосуддя, серед яких основоположними можна назвати - принцип законності та верховенства права.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поглиблену увагу дослідженню адміністративно-процесуальних принципів приділяла низка науковців, серед яких: С. Бондарчук, О. Гаврилук, О.Гетьманцев, М. Джафарова, Є. Жукова, І. Задорожна, В. Копейчиков О. Крижова, М. Кухар, М. Лученко, П. Лютіков, Ж.Мельник-Гоменко, О. Мілієнко, С. Потапенко, А. Рибченко, О. Юхимюк та ін. Але сьогодні, у період активних реформаторських дій у сфері процесуального законодавства, постає необхідність у проведенні перманентних наукових досліджень у сфері дотримання норм процесуального права при здійсненні правосуддя з непохитним дотриманням принципів законності та верховенства права.

Метою статті є виділення значення принципу законності як одного із елементів принципу верховенства права, що є одним із основоположних стовпів здійснення правосуддя та дотримання законів та конституційних норм суб'єктами процесуальних правовідносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж перейти до розкриття поставленої мети, звернімося до семантичної насиченості терміну «принцип законності», до сутності якого апелювали провідні українські науковці. Так, В.В. Копейчиков визначає принцип законності як здійснення всіх правових форм діяльності держави, функціонування громадського суспільства, громадян на основі й у відповідності з нормами права та обов'язками людини [11, с. 135].

Невзоров І.Л. вказує, що законність як правовий принцип має формальний і змістовний аспекти. За формальним змістом критерієм законності в застосуванні права є рішення, що відповідає нормам позитивного матеріального права і прийняте способом, встановленим у законі [6, с. 11]. Також Невзоров І.Л. вказує на тісний взаємозв'язок між принципами верховенства права та законності. Свою думку науковець пояснює тим, що провідною ідеєю принципу верховенства права є ідея пріоритету прав людини над інтересами держави, а права та інтереси людини визначають цілі і зміст законів та інших нормативно-правових актів, зміст і спрямованість діяльності органів законодавчої та виконавчої влади, пріоритетною базовою цінністю, що охороняється в результаті дії обох принципів, варто визнати невідчужувані права людини. Таким чином, обидва принципи – тісно взаємопов'язані явища. З одного боку, цей взаємозв'язок полягає в тому, що права та свободи громадянина, як правило, реалізуються через законність, яка є їх найважливішою гарантією. З іншого боку, самі права та свободи, їхня наявність і здійснення є показником стану законності і демократії в суспільстві. Саме принцип законності є важливішою гарантією реалізації принципу верховенства права [6, с. 11-12].

Солідарність в існуванні правового симбіозу двох принципів – верховенства права та законності – висловлюють низка провідних науковців, думку яких ми розділяємо, оскільки ці принципи мають тісний взаємозв'язок та не можуть бути реалізовані в односторонньому порядку.

Деякі науковці висловлюють думку, що саме принцип законності в сучасному праві є похідним від

принципу верховенства права і не має йому суперечити. Ідея верховенства закону – фундаментальна складова принципу законності, підґрунтя існування правової держави, діяльності її органів [1, с. 50]. Більш того, автори, здійснюючи порівняльний аналіз принципів «верховенства права» і «законності», доходять до висновку, що: 1) фізичні особи, які не мають владного чи спеціального статусу, можуть користуватись в адміністративно-правових відносинах принципом верховенства права, відповідно до якого мають право виходити за межі дозволів чинного законодавства. Головне, щоб при цьому не порушувалися заборонні норми права та права й свободи інших фізичних та юридичних осіб; 2) суб'єкти публічної адміністрації мають чітко діяти в межах законодавства України – іншими словами, суворо дотримуватись принципу «законності» без права виходу за межі формально встановленої компетенції, за винятком безпосереднього та невідкладного захисту життя й здоров'я людини [1, с. 52].

На дотримання у своїй діяльності органами державної влади принципу законності та непорушення верховенства права вказує ч. 2 ст. 19 Конституції України. У свою чергу, принцип верховенства права лягає в основу Законів та інших нормативно-правових актів, що приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй, про що закріплено у ст. 8 Основного Закону України.

Конституційний принцип верховенства права знайшов своє закріплення та був деталізований у статтях 2, 6 та 242 КАС України, які передбачають, що однією з основних засад (принципів) адміністративного судочинства є верховенство права, відповідно до якого, зокрема, людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави; рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права; суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права та застосовує його з урахуванням судової практики Європейського Суду з прав людини [2].

На наявність якості – законності у судовому рішенні вказує ч. 2 ст. 242 КАСУ, визначаючи, що законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права при дотриманні норм процесуального права [4].

Надаючи оцінку законності в діях суб'єктів владних повноважень та їх посадових осіб, дотримання останніми відповідного принципу, Верховний Суд України вказує на необхідність врахування чинності редакції законодавчого акту, на норми якого спиралися посадовці на момент вчинення дії (постанова від 26 жовтня 2023 року, справа № 380/4680/21, Верховний Суд України) [9].

Також Верховний Суд України наголошує, що принцип законності вимагає, щоб органи державної влади мали дозвіл на вчинення певних дій та в подальшому діяли в межах повноважень та у спосіб, що визначено Конституцією України та законами України (постанова від 14.07.2022, справа № 160/13767/20, Верховний Суд. Касаційний адміністративний суд; рішення від 22.03.2024, справа № 200/5471/23, Донецький окружний адміністративний суд). Принцип верховенства права (ст. 8 Конституції України), у поєднанні з принципом законності вимагає, щоб такі дії суб'єктів владних повноважень були ще й правовими. Також суб'єкт владних повноважень при здійсненні дискреційних повноважень не переслідує іншої мети, крім тієї, для досягнення якої було надано таке повноваження. В результаті, принцип законності вимагає не тільки, аби суб'єкт владних повноважень дотримувався закону, а також, щоб усі рішення, дії посадових осіб даного суб'єкта формально та за своїм змістом відповідали вимогам закону (рішення від 17.04.2024, справа № 240/3236/24, Житомирський окружний адміністративний суд).

Одним із критеріїв дотримання принципу законності є те, що рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права з дотриманням законності й обґрунтованості, що закріплено у ст. 242 КАСУ. Відповідно зі ст. 317 КАСУ, за наслідками розгляду апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції суд апеляційної інстанції скасовує його та ухвалює нове рішення, якщо визнає, що суд першої інстанції порушив норми, що призвело до неправильного рішення (постанова від 02.02.2024, справа № 620/12200/23, Шостий апеляційний адміністративний суд).

Виходячи з аналізу судової практики, використання принципу законності при здійсненні правосуддя ґрунтується на використанні норм, закріплених ст. 9 КАСУ, відповідно до частини 7 якої у разі будь-якого закону, що регулює відповідні правовідносини, суд застосовує закон, що регулює подібні правовідносини (ухвали від 09.02.2010, справа № 2а-828/09/0524; від 09.02.2010, справа № 2а-1004/09/0524; від 11.02.2010, справа № 2а-1008/09/0524; від 09.02.2010, справа № 2а-788/09/0524; від 09.02.2010, справа № 2а-648/09/0524 Донецький апеляційний адміністративний суд).

У свою чергу, Європейський Суд з прав людини підкреслює, що принцип законності передбачає, що застосовувані положення національного законодавства достатньою мірою доступні, чіткі та передбачені для їх застосування. Особи має бути забезпечена можливість - у випадку необхідності за допомогою консультації - передбачити до ступеня розумності в конкретній ситуації, дослідження, яка конкретна дія може бути спричинена. Принцип законності вимагається також перевірити, чи той спосіб, у якому національне законодавство тлумачиться та використовується національними судами, необхідно до наслідків, сумісних з принципами Конвенції («Апостоли та інші проти Туреччини», № 45628/99, пункт 70, 27 березня 2007 року, «Накарян і Дерян проти Туреччини», № 19558/02 та 27904/02, пункт 58, 08 січня 2008 року) [7].

Отже, принцип законності, який є одним із складових елементів принципу верховенства права, можна розглядати як систему вихідних засад, реалізація яких спрямована на досягнення кінцевої мети та завдань при здійсненні правотворчості та правозастосування, з суворим дотриманням конституційних норм

та законів України.

Висновки. На основі вивчення поглядів провідних науковців, аналізу чинного законодавства та судової практики, визначимо основні критерії, що формують сутність принципу законності в адміністративному судочинстві:

- принцип законності є одним із основних елементів принципу верховенства права, які перебувають у тісному взаємозв'язку та не можуть бути реалізовані в односторонньому порядку;
- судові рішення мають відповідати конституційному принципу законності з дотриманням норм процесуального права й переслідувати мету, задля досягнення якої воно було прийняте;
- принцип законності вимагає, щоб суб'єкти владних повноважень мали дозвіл на вчинення певних дій та в наступному діяли виключно в межах повноважень та у спосіб, визначений Конституцією України та законами України, а на момент вчинення цих дій мають спиратися на чину редакцію законодавчого акту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / [В.В. Галуцько, В.І. Курило, С.О. Короед, О.Ю. Дрозд, І.В. Гиренко, О.М. Єщук, І.М. Риженко, А.А. Іванишук, Р.Д. Саунін, І.М. Ямкова]; за ред. проф. В.В. Галуцька. Херсон: Грін Д.С., 2015. 272 с.
2. Берназюк Я. Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону. *Судова влада України*. 2020. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1011199>
3. Джафарова М. Принципи адміністративного судочинства в новітніх умовах сьогодення: науково-правовий аспект. *Вісник ХНУВС – Bulletin of KhNUA*. 2023. № 2 (101). С. 96-103. URL: <https://cutt.ly/7eru7KkL>
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Дата оновлення 27.04.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
5. Максименко Н.В. Теоретико-правовий аналіз категорії стандарту доказування як однієї із складових забезпечення прав на справедливий суд. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 173-176. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/40>
6. Невзоров І.Л. Принцип законності в правозастосувальній діяльності: автореф. дис. ... кан. юрид. наук. : 12.00.01. Х., 2003. 20 с.
7. Окрема думка від 04.12.2019, справа № 826/10228/17, провадження N 11-1405апп18, Верховний Суд, Велика Палата. URL : <https://cutt.ly/mee8qdXN>
8. Окрема думка від 14 серпня 2020 року, справа № 240/10153/19, адміністративне провадження № К/9901/13038/20, Верховний Суду України. Касаційний адміністративний суд. URL : <https://cutt.ly/LeeJZLV9>
9. Постанова Верховного Суду від 26 жовтня 2023 року, справа № 380/4680/21, адміністративне провадження № К/990/21589/23. *Ліга 360: Онлайн-платформа*. URL: <https://cutt.ly/eeeOdIDD>
10. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. Дата оновлення 01.01.2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>
11. Теорія держави і права / За ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. К., 2003. 135 с.

REFERENCES:

1. Halunko V.V., Kurylo V.I., Koroied S.O., Drozd O.Iu., Hyrenko I.V., Yeshchuk O.M., Ryzhenko I.M., Ivanyshchuk A.A., Saunin R.D., Yamkova I.M. (2015). *Administratyvne pravo Ukrainy. T.1. Zahalne administratyvne pravo [Administrative law of Ukraine. T.1. General administrative law]*. Kherson: Hrin D.S. [in Ukrainian].
2. Bernaziuk Ya. (2020). Категорія «якість закону» як складова принципу верховенства права та гарантія застосування судом найбільш сприятливого для особи тлумачення закону [The category "quality of the law" as a component of the principle of the rule of law and a guarantee of the court's application of the most favorable interpretation of the law for the individual]. *Sudova vlada Ukrainy - Judicial power of Ukraine*. Retrieved from <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1011199> [in Ukrainian].
3. Dzhafarova M. (2023). Pryntsyphu administratyvnoho sudochynstva v novitnikh umovakh sohodennia: naukovo-pravovyi aspekt [Principles of administrative proceedings in the modern conditions of today: scientific and legal aspect]. *Visnyk KhNUVS - Bulletin of KhNUA*. № 2 (101), 96-103. Retrieved from <https://cutt.ly/7eru7KkL> [in Ukrainian].
4. Code of Administrative Procedure of Ukraine dated 06.07.2005 № 2747-IV. Date of update 27.04.2024. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> [in Ukrainian].
5. Maksymenko N.V. (2020). Teoretyko-pravovyi analiz katehorii standartu dokazuvannia yak odniiei iz skladovykh zabezpechennia prav na spravedlyvyi sud [Theoretical and legal analysis of the category of the standard of proof as one of the components of ensuring the rights to a fair trial]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal - Legal scientific electronic journal*. № 4, 173-176. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/40> [in Ukrainian].
6. Nevzorov I.L. (2003). Pryntsyph zakonnosti v pravozastosuvalnii diialnosti [The principle of legality in law enforcement activities]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

7. Okrema dumka vid 04.12.2019, sprava № 826/10228/17, provadzhennia N 11-1405app18, Verkhovnyi Sud. Velyka Palata [Separate opinion dated 04.12.2019, case No. 826/10228/17, proceedings N 11-1405app18, Supreme Court. Great Chamber]. Retrieved from <https://cutt.ly/mee8qdXN> [in Ukrainian].

8. Okrema dumka vid 14 serpnia 2020 roku, sprava № 240/10153/19, administratyvne provadzhennia № K/9901/13038/20, Verkhovnyi Sudu Ukrainy. Kasatsiinyi administratyvnyi sud [Separate opinion dated August 14, 2020, case No. 240/10153/19, administrative proceeding No. K/9901/13038/20, Supreme Court of Ukraine. Cassation Administrative Court]. Retrieved from <https://cutt.ly/LeeJZLV9> [in Ukrainian].

9. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 26 zhovtnia 2023 roku, sprava № 380/4680/21, administratyvne provadzhennia № K/990/21589/23 [Resolution of the Supreme Court dated October 26, 2023, case No. 380/4680/21, administrative proceeding No. K/990/21589/23]. Liga 360: Onlain-platforma - Liga 360: Online platform. Retrieved from <https://cutt.ly/eeeOdIDD> [in Ukrainian].

10. On administrative procedure: Law of Ukraine dated February 17, 2022 No. 2073-IX. Date of update 01.01.2024. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> [in Ukrainian].

11. Lysenkova S.L., Kopieichykova V.V. (2003). Teoriia derzhavy i prava [Theory of the state and law]. Kyiv, 135. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.05.2024

УДК 342.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-16-115-119

Моїсєєв Михайло Сергійович,
кандидат юридичних наук,
moisieiev.2024@gmail.com
ORCID ID: 0009-0007-3966-5973

ВІЙСЬКОВІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ

Статтю присвячено формуванню авторського бачення щодо визначення поняття військового адміністративного правопорушення, а також встановлення його характерних ознак. З метою з'ясування сутності та встановлення характерних ознак військових адміністративних правопорушень розкрито зміст більш ширших за своїм змістовним наповненням термінів, а саме «правопорушення» та «адміністративне правопорушення». Визначено етимологію слова «правопорушення» та наведено наукові точки зору деяких дослідників з приводу його трактування. Окрему увагу присвячено вивченню наукових підходів до виділення ознак адміністративного правопорушення. Запропоновано авторське бачення на визначення військового адміністративного правопорушення, під яким розуміти протиправне, винне (умисне або з необережності) діяння (у формі дії або бездіяльності), що посягає на законодавчо встановлений порядок проходження військової служби, вчинене спеціальним суб'єктом (військовослужбовцем, військовозобов'язаним, резервістом під час проходження зборів) та за яке передбачено накладення адміністративних стягнень у вигляді штрафу або арешту з утриманням на гауптвахті. Ознаки військових адміністративних правопорушень класифіковано на: загальні, якими характеризуються всі без виключення адміністративні проступки (вчинення у формі дії або бездіяльності, протиправність, винність, караність, суспільна шкідливість); спеціальні, тобто притаманні виключно військовим адміністративним правопорушенням (особливий об'єкт посягання, яким виступає законодавчо встановлений порядок проходження військової служби; спеціальний суб'єкт вчинення, яким може бути військовослужбовець, військовозобов'язаний, резервіст під час проходження зборів; специфікою адміністративних стягнень у вигляді штрафу або арешту з утриманням на гауптвахті тощо).

Ключові слова: правопорушення, адміністративне правопорушення, військове адміністративне правопорушення, протиправність, винність, суспільна шкідливість, караність, військовослужбовець.

Moisieiev M. MILITARY ADMINISTRATIVE OFFENSES: CONCEPTS AND CHARACTERISTICS

The article is devoted to the formation of the author's vision regarding the definition of the concept of a military administrative offense, as well as establishing its characteristic features. In order to clarify the essence and establish the characteristic features of military administrative offenses, the meaning of the terms, which are broader in terms of content, namely «offense» and «administrative offense», was revealed. The etymology of the word «offense» is defined and the scientific viewpoints of some researchers regarding its interpretation are given. Particular attention is devoted to the study of scientific approaches to the identification of signs of an administrative offense. The author's vision for the definition of a military administrative offense is proposed, which is understood as an illegal, culpable (intentional or negligent) act (in the form of action or inaction) that interferes with the legally established procedure for completing military service, committed by a special subject (military serviceman, conscript by a reservist during training) and for which administrative penalties are imposed in the form of a fine or arrest with detention at the guardhouse. Signs of military administrative offenses are classified into: general, which characterize all administrative offenses without exception (commitment in the form of action or inaction, illegality, guilt, punishment, public harm); special, that is, inherent exclusively to military administrative offenses (the special object of the offense, which is the legally established procedure for completing military service; the special subject of the offense, which can

Випуск 16. 2024

© M.C.Moіsєєv, 2024